

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

Exhortatio ad catabaptistas, ad pauperes, diuites, & potentes, ut maiori
fide synceriusq[ue] in re ditibus agant

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

suo quotannis det, manet nihilominus agri sui dominus & haeres, quum creditor agrum sibi uendicare non possit, donec debitor redditus quotannis persoluit. Expensa deinde sic sunt omnia, antequam mutuo accipias pecuniam, & redditus indicantur, ut nec tu graueris (modo gnauiter & strenue rem familiarem curaris) nec damnum accipiat creditor, nam minor non erit pecuniarum summa quam ut ex usu tuo fiet. Quum igitur pauperi praedia & possessiones manent, etiam si uel caeli inclementia uel aliud incommodum acciderit quibus miser semel uel iterum periclitetur & affligatur, potest altero anno fertiliore & uberiore prouentu facile emergere, quod itidem in stipulationibus & terminis praestitutis fieri haudquaquam potest. Nam mox ut annus fallat, et fortuna saeuierit, proprietati omni deijciatur, & omni spe destituetur miser. Qui ergo in hoc laborant, ut redditus accipere & dare prohibeantur, opulentos opulentiores faciunt, & sese tempore possessionibus spoliant, ac in perpetuam & grauem seruitutem conijciunt.

EXHORTATIO AD CATA

baptistas, ad pauperes, diuites, & potentes,
ut maiori fide synceriusq; in
reditibus agant.

Ridite

Redite ergo ad cor ò Catabaptistæ, & tractationem ac negotium redituum diligentius & accuratius expendite, ne dum pauperibus onem ferre, dumq; illis onus leuare (hoc enim prætextis, utinam uerè) uultis, duplici eos onere grauetis. Ne scindatis ecclesiam, ne reijciatis à Christo, quos dominus ipse non reijcit. Expendite apud uos an Christianum hoc sit peccatus, quod mox à commodo temporario profectum Euangelij orditur. Expendite quàm sit æquum hoc ipsum quod uos spargitis, Christianum non posse recipere reditus. Vos uerò Christiani omnino esse uultis & dici, & interim tota sorte pro arbitrio uestro uti. Nam si hoc non uultis, quid ergo de bonorum communione, deq; mutuo sine spe reditus dando somniatis? Nam iuxta sententiam uestram aut supputationem, Christianus mutuo dare cogitur sic, ut inde omnino nihil uel speret. Quæro ergo ex uobis, ubi manebit fors? an non in manibus eorum quibus data erat mutuo? Miror ergo quo titulo (Christiano scilicet) uos omnes facultates aliorum & sortem totam possideatis, quum interim doceatis Christianum non esse, qui reditus, aut paruam quandam partem accipiat. Considerate mihi, ò Christiani ciues, impostores istos, an non sint similes Philoxeno & Gnatonì Siculo qui non homines sed sordes potius sunt dicendi? Hi enim quum essent auidissimi heluones, infidissimi con-

In Timo-
ne Lucia-
ni.

uiuæ, fercula omnia in conuiujs tum oris saliuaturnarium excrementis & sordibus fœdabant, ne scilicet alij discumbentes hinc gustarent, ipsi totum deuorarent. Dicite o Catibaptistæ, Thrasiclem philosophū nouistis apud Lucianum? Nimirum nouistis, ita enim illius mores & uitam refertis, ut nemo dubitare possit uos discipulos eius esse. Equidem non nihil apud illum profecistis, habitu frugales, incessu moderati, amictu modesti, promissis barbis, suductis supercilijs magnū quiddam demurmurantes, ac si de cœlo, ne dicam & π' ο'ου delapsi essetis. Multa uobis de uirtute dissertatio, damnatis eos qui uoluptatibus capiuntur, frugalitatem laudatis, at turpia sunt & nefanda quæ uos clam designatis libidine, mendacio, confidentia, et auaritia. Timõe ergo uobis opus erit, apud quæ frustra hypocrisim uestram adornabitis, nec impune etiā feretis: largitione enim sua peram uestram explebit, quæ non capit nisi duos modios, sed ueteris mensuræ. Cessate igitur ab istis artibus, satis subolet quid tentetis. Nam si milies diceretis: Christianus debet persoluerededitus, Christianus uerò non debet recipere: idem erit ac si diceretis: Reditus non sunt reddendi. Nam si Christianus nullos reditus accipit, nimirum ab ethnico nomine (quod uos quibuslibet qui sectæ uestræ non adherent, impingitis) abhorrens, statim persoluta erunt debita, nec nummis ad hanc solutionem opus erit, sed

rit, sed hoc uerbo omnibus satis fiet, Mutuum dato nihil inde sperans. Arbitror autem, si uos non plus spei ex his caperetis, quàm creditores habere docetis, non futuram esse de his cōtrouersiam. Inuidetis ergo alijs, quod uos magnopere concupiscitis. Vnde fit, ut nihil quàm inobedientiam, rapinam, concupiscentiam alieni boni & tumultum doctrina uestra inter homines plantetis. Aut ergo ab hac peruersa mente, & corrupta doctrina desistite, aut pœnam sceleribus uestris dignam expectate.

Vos iam ex uulgo pauperes quotidie clamatis ut opem ferant diuites, ut rebus adflictis succurrant, ut consulant inopiæ uestre, ut mutuo dent &c. Dignum certè ut hoc fiat, sed uidete ne uobis ipsi desitis. Non in hoc duntaxat culpa est, quòd nemo manum præbet, sed quòd uos uobis deestis, & uobis consulere non uultis. Non curatis rem familiarem, sed nihil aliud cogitatis quàm quomodo ab alijs semper accipiatis, nec semel in mentem uenit an hoc uobis sit profuturum, aut quomodo & quando cum gratitudine sitis reddituri. Non metiris, ò pauper, quantum ex labore, artificio aut negotiatione tibi accedat, quamquàm sit tibi curta suppellex: non sudducis census & sumptus, excedis modum in uestium luxu, in ciborum splendore & lautitia, breuiter in tota uitæ ratione: indulges genio, nec tibi tēperas, à nullo abstines quod gula, quod Venus,

quod affectus cæteri suadent: parsimonie ac frugalitatis nullam habes rationem, omnia profundis, omnia dilapidas, infideliter laboras. Hinc hinc uenit quod accise sunt res tue. Quum ergo nec lucri nec expensarum rationem subducis, nec alterius cum altero collationem facis, mirum non est quod semper eges. Dic iam quis in culpa fiet? non quod nemo mutuo dat, sed quod tu non frugi es, sed ignauus, iners, segnis, & plane inutilis: taceo quod ingratus es his qui tibi beneuolunt & benefaciunt, perfidus, & fraudulentus. De hoc Ecclesiastici uerba ex cap. 29. recensebo. Multi non causa nequitie non foenerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt. Veruntamen mutuo da proximo tuo dum eget. Tu rursus redde proximo tuo in tempore suo. Constans sis uerbis, & bona fide cum illo age, & in omni tempore inuenies quod tibi necessarium est. Multi mutuum existimarunt tanquam inuentum, sed postea præstiterunt molestiam his qui se adiuuerunt. Donec accipiant, præhensant & osculantur manus dantis, et in promissionibus humiliant uocem suam. Tempore uero redditionis differunt, uerba indigna loquuntur, tempusq; causantur. Quod si aliquando potuerint reddere, aduersantur et repugnant. Vix dimidium reddunt, & computant inuentum. Si pecunia non fraudant creditorem, hostem tamen sibi adquirent, idq; gratis. Coniugia & maledicta reddet illi,
 pro

pro honore et beneficio reddet illi contumeliam. Hæc
 Aenus uerba Ecclesiastici.

Scias ergo scripturam sacram non patronum esse
 perfidiæ aut negligentiae ac socordiæ tuæ, ut quantum
 tu profundas alij suppeditent, sed potius hoc damna-
 re & omnem opem tibi negare, 2. Thes. 3. Insuper ex-
 spectadam tibi pœnam à domino, nempe, inopiam, ser-
 uitudinem, & cæteras calamitates. Metue igitur deum,
 bona fide laborato, fidem serua, rationem ini tuorum
 negotiorum, cura rem familiarem, frugalitati stu-
 de, abstine à luxu & delitijs: nec cogita tam quod cupis,
 quàm quo carere possis, breui futurũ uideas quan-
 tum rebus tuis accrescet. Agnosce beneficium, & red-
 de cum gratitudine. Hæc si non feceris, in foribus erit
 uirga domini.

Et uos ò diuites, cogitate quidquid habetis domini
 esse, uos ad tempus administratores ac procuratores.
 Misericordes ergo estote & benefici in pauperes, ne
 fœnore eos aut fraude prematis, ne eos spolietis. In exi-
 gendis debitis & redditibus ne sitis crudeles, sed con-
 syderate qua premantur necessitate, & quod facultas
 uoluntatem sepe destituat, consyderate quibus rebus
 sepe præpediantur quo minus fidem seruare possunt.
 Sunt temporum calamitates, frugum uitia, sterilitates,
 & c. Cogitate multo esse quietius fundum dare & pe-
 cuniam, quàm laborare & sudare. Nam si labor in-

TRACTATUS

cassum fit ubi sumptus desunt, tamen sumptus etiam
 frustranei erunt ubi nemo laborat aut negotiatur.
 Quod iustum est facite & audite quid dominus per
 Esaiam ad uos loquatur cap. 58. Nonne hoc est ma-
 gis ieiunium quod elegi? Dissolue colligationes aut ne-
 xus impietatis, & fasciculos iugi uel depressiones, di-
 mitte eos qui confracti sunt liberos, & omne onus dis-
 rumpe: frange esurienti panem tuum, egenos uagosque
 induc in domum tuam, cum uideris nudum opori eum,
 & carnem tuam ne despexeris. Vos iam adpello o Ma-
 gistratus et apud quos potestas & rerum summa est,
 estote patres populi, facite quod olim Solomon et Ne-
 hemias, defendite plebem uestram, ne feratis ut sic ab
 usurarijs deglubantur & opprimantur. Magistri estis
 iustitiae & equitatis, uicarij dei in terris, tollite e me-
 dio illicitum foenus, & quidquid est iniquum, contra-
 ctus iniquos rescindite, ut redimantur curate. Estote
 fideles pastores populi, ne patiamini ut terra sic gra-
 uetur, & sanguis ac sudor pauperum fraude exhau-
 riatur. Agite in his quam proxime potestis ad regulam
 diuinae uoluntatis. Patres estis, quomodo ergo pati po-
 testis, ut a foeneratoribus & exactoribus plebs uobis
 commissa deuoretur? Rogate dominum ut oculos cor-
 dis uestri illuminet, ut oculus uester purus, simplex, et
 syncerus sit in omnibus. Latet enim amor sui ipsius in
 omni carne. Patres non sua curant, sed quae sunt filio-
 rum,

Nexus, ra-
 tioaria sunt,
 cautiones,
 syngraphae,
 quas credi-
 tores habent
 in debito-
 res.

rum, ut illis summa fide prospiciant. Ingens uobis in
in hisce rebus deuorandus labor, sed ingens conseque-
tur fructus, summa concordia, summa tranquillitas.
Non fraudabit uos deus cuius ministri estis, cuius ne-
gotium geritis. Contra iniquitatem & impietatem
pugnantibus aderit deus, egregia ac gloriosa uicto-
ria donabit.

In summa, ex diffidentia diuinæ bonitatis, & phi-
lantia quæ charitatis & concordie hostis est, quid-
quid in hisce rebus peccatur, originem habet. Hinc e-
nim auaritia et pecuniæ studium, cui comites sunt te-
tra quædam flagitia. Dominus ergo donet nobis, ut fi-
duciam in bonitatem eius inconcussam concipiamus,
deinde ut beneficia à pientissimo patre accepta per
charitatem in proximos candide & liberaliter deri-
uemus, Amen.

SEQVITVR LIBELVS

DE DISCRIMINE

decimarum. An decimas debeamus.

De legitimo usu decimarum,

& de eiusdem abusu.

Ioanni Bullingero fratri suo charissimo, Henrichus
Bullingerus salutem exoptat per Christum.

Quod à me petijsti, charissime frater, hic tibi